

KANSAINVÄLINEN KAUPPALAKI - CISG

KANSAINVÄLINEN KAUPPALAKI – CISG

Björn Sandvik
Lena Sisula-Tulokas

KAUPPAKAMARI

Toinen, uudistettu painos

© Helsingin Kamari Oy / Helsingin seudun kauppakamari ja tekijät

ISBN 978-952-246-934-2

ISBN 978-952-246-935-9 (ePuB)

ISBN 978-952-246-936-6 (Ammattikirjasto)

Kannen suunnittelu: Lumimarja Terttu Rönkkö

Taiton suunnittelu: Maria Mitrunen

Taitto: Keski-Suomen Sivu Oy

Paino: MeediaZone OÜ, Viro 2024

SISÄLLYS

TOISEN PAINOKSEN ESIPUHE	9
ESIPUHE 11	
LYHENTEET	13
 1. TAUSTAA	 17
1.1 KANSAINVÄLINEN KAUPPA JA OIKEUDEN HARMONISOINTI	17
1.2 CISG – KANSAINVÄLINEN MENESTYS POHJOISMAISELLA VARAUMALLA	22
1.3 CISGIN ROOLI MALLINA POHJOISMAISSA JA POHJOISMAIDEN ULKOPUOLELLA	25
1.4 OIKEUSLÄHTEITÄ JA TIETOA CISGISTÄ	32
1.5 KIRJAN TARKOITUS	36
 2. YLEISET MÄÄRÄYKSET	 39
2.1 CISGIN SOVELTAMISALA	39
2.1.1 Maantieteellinen soveltaminen	39
2.1.2 Soveltamisesta tavaroiden kauppaan	42
2.1.3 Muut soveltamisalamääräykset	48

2.1.4	Erityisesti tuotevahingoista	51
2.1.5	CISG kansainvälisenä lex mercatoria	57
2.2	CISGIN TAHDONVALTAINEN LUONNE	58
2.3	YLEISSOPIMUKSEN TULKINTA	64
2.3.1	Yleissopimuksen yhtenäistämistarkoituksen huomioiminen	64
2.3.2	Yleissopimuksen aukot	69
2.4	KAUPPASOPIMUSTEN TULKINTA	74
3.	CISG JA SOPIMUKSEN SOLMIMINEN	81
3.1	PERUUTETTU CISG-VARAUMA JA OIKEUSTOIMILAKI	81
3.2	YHÄ KAKSI JÄRJESTELMÄÄ	84
3.3	CISG II OSAN JA OIKTL 1 LUVUN EROISTA	85
3.4	CISG-JÄRJESTELMÄN PÄÄPERIAATTEET	90
3.4.1	Miten ja koska kauppasopimus solmitaan	90
3.4.2	Ehdotuksesta tarjoukseen	91
3.4.3	Hyväksyntä	96
3.4.4	Ilmaisun "reaches" määritelmä CISG II osassa	99
4.	OSAPUOLTEN VELVOLLISUUDET	101
4.1	YLEISTÄ	101
4.2	TAVARAN LUOVUTUS JA TAVARAA KOSKEVA VAARANVASTUU	107
4.2.1	Luovutus	107
4.2.2	Vaaranvastuun siirtyminen	111
4.2.3	Sopimusratkaisuja – Incoterms	116
4.3	TAVARAN SOPIMUKSEN MUKAISUUS	123
4.3.1	Lähtökohdat	123

4.3.2	Virheen arviointi	129
4.3.3	Kansainvälisesti vaihtelevat tavarastandardit	134
4.4	TAVARAN TARKASTAMINEN JA REKLAMAATIO	141
4.5	OSTAJAN VELVOITTEISTA	148
4.5.1	Alustavat huomiot	148
4.5.2	Maksuvelvollisuus	149
4.5.3	Velvollisuus ottaa toimitus vastaan	152
5.	SOPIMUSRIKKOMUKSEN SEURAAMUKSET	155
5.1	YLEISKATSAUS	155
5.2	VAATIMUS SOPIMUKSEN TÄYTTÄMISESTÄ	157
5.2.1	Ostajan oikeus vaatia suorituksen tekemistä	158
5.2.2	Virheen oikaisu	160
5.2.3	Myyjän oikeus oikaisuun	165
5.2.4	Lisäaika suoritukselle	166
5.2.5	Myyjän oikeus vaatia sopimuksen täyttämistä	167
5.3	HINNANALENNUS	167
5.4	PURKAMINEN	170
5.4.1	Purkamisen merkitys ja purkamisen yleiset edellytykset	170
5.4.2	Mikä on olennainen sopimusrikkomus	175
5.4.3	Erityiskysymyksiä	186
5.4.4	Joitain huomioita myyjän oikeudesta	188
5.5	SOPIJAPUOLTEN OIKEUS KESKEYTTÄÄ VELVOLLISUUKSIENSA TÄYTTÄMINEN	191
6.	ERITYISESTI VAHINGONKORVAUKSESTA	195
6.1	LÄHTÖKOHDAT	195
6.1.1	Yleistä	195
6.1.2	Vastuuperuste ja mahdollisuudet vapautua vastuusta	196
6.1.3	Vahingonkorvauksen laajuus ja määräytyminen	200

6.2	KONTROLLIVASTUU	205
6.2.1	Viivästys ja vastuusta vapautumisen perustavat edellytykset	205
6.2.2	Lisäedellytys – vastuu käytetyistä kolmansista tahoista	215
6.2.3	Soveltaminen tavarán virheen yhteydessä	218
6.3	CISGIN SÄÄNNÖT VAHINGONKORVAUSVASTUUN KATTAVUUDESTA	224
6.3.1	Yleiskatsaus sääntelystä	224
6.3.2	Lähemmin CISG 74 artiklan ennakoitavuusedellytyksestä	230
6.3.3	Katsaus oikeuskäytäntöön	236
6.4	SOPIMUSRATKAISUJA	245
	KIRJALLISUUS, ESITYÖT YNNÄ MUUTA	253
	OIKEUSTAPAUKSET	279
	ASIAHAKEMISTO	293
	LIITTEET	299
	LIITE 1 CISGIN SUOMENKIELINEN KÄÄNNÖS	301
	LIITE 2. CISGIN AUTENTTINEN ENGLANNINKIELINEN VERSIO	323
	LIITE 3. ICC MODEL CONTRACT – INTERNATIONAL SALE	343
	LIITE 4. YLEISET SOPIMUSEHDOT	369
	LIITE 5. INCOTERMS 2020 TOIMITUSLAUSEKKEET	377

TOISEN PAINOKSEN ESIPUHE

Tämän kirjan ensimmäinen painos julkaistiin yli kymmenen vuotta sitten. Vaikka kansainvälisen kaupan yleissopimussääntely on pysynyt muuttumattomassa muodossa, oikeuskehitys on edennyt useassa suhteessa. Näin ollen on syntynyt tarve uudelle, päivitetylle painokselle. Kirjan tarkoituksena on yhä toimia perustavanlaatuisena oppikirjana samalla, kun haluamme lukuisilla viitteillä ja syvennyksillä sekä sisennetyssä tekstissä että alaviitteissä täyttää myös yleisemmän tarpeen saada tietoa CISGistä.

Haluamme esittää kiitoksemme Kauppakamarille kustantamon halusta julkaista myös uusi painos sekä ruotsiksi että suomeksi sekä hyvistä yhteistyöstä. Suomenkielisen painoksen osalta Eugen Schaumanin rahasto on tukenut käännöstyötä, ja haluamme ilmaista kiitollisuutemme myös tämän osalta. Suuri kiitos myös OTM (pian asianajaja) Henrietta Sandvikille, joka on kääntänyt päivitykset ruotsista suomeksi.

Työnjako välillämme on ollut sama kuin aikaisemminkin, ja näin ollen Sandvik on päivittänyt luvut 1–2 sekä 4 ja 6, kun taas Sisula-Tulokas on päivittänyt luvut 3 ja 5. Olemme lukeneet, kommentoineet ja hyväksyneet toistemme tekstit. Sisällöstä vastaamme yhteisesti.

Juridicum, Turku, ja Porthania, Helsinki 12.2.2024.

Björn Sandvik – Lena Sisula-Tulokas

ESIPUHE

CISG, eli YK:n yleissopimus kansainvälisestä kaupasta, tuli Suomessa voimaan jo vuonna 1989. Tästä huolimatta suomalaisesta oikeuskirjallisuudesta on puuttunut tätä kansainvälistä menestystä koskeva yleisesitys. Haluamme tällä kirjalla myötävaikuttaa sanottuun liittyvän aukon täyttämiseen.

Kirja on ensisijaisesti kirjoitettu ajatellen, että se toimisi perustavanlaatuisena oppikirjana. Aihetta koskevan kirjallisuuden tarve huomioiden kunnianhimoinen tavoitteemme on kuitenkin samalla ollut myös yleisemmän informaatiotarpeen tyydyttäminen käsittelemällä CISGiä suomalaisesta näkökulmasta. Tämä on johtanut vaikeisiin punnintoihin ja tasapainotteluun yhtäältä tiivistämisen ja yksinkertaistamisen ja toisaalta laajentamisen ja syventämisen tarpeen välillä. Ratkaisuksi muodostui oppikirjan muoto ja ahkera sisennetyn tekstin ja alaviitetekstin käyttäminen. Joidenkin sinänsä tärkeiden aspektien huomiotta jättäminen on kuitenkin ollut tarpeen, kuten myös paikoittainen ”mutkien oikominenkin”. Kirjan rakennetta käsitellään tarkemmin jaksossa 1.5.

Kirjan taustalla on allekirjoittaneen Lena Sisula-Tulokkaan laatima noin 30-sivuinen opintomoniste vuodelta 2009. Kesällä 2012 CISG astui kokonaisuudessaan voimaan Suomessa ja tuli jälleen aika päivittää moniste. Allekirjoittanut Björn Sandvik tarjoutui kääntämään monisteen

ruotsiksi ja samalla päivittämään ja työstämään tekstiä pidemmälle. Tässä yhteydessä heräsi pian idea oppikirjan laatimisesta. Kun oppikirja-ajatus sai myöhäissyksyllä kunnolla vauhtia, ruotsinkielistä opintomonistetta ei sitten koskaan syntynytäkään. Uudistetussa suomenkielisessä monisteessa (joulukuu 2012) Sisula-Tulokas saattoi kuitenkin huomioida monia Sandvikin jo laatimia päivityksiä ja pidemmälle työstettyjä osuuksia.

Haluamme esittää kiitoksemme Lakimiesliiton Kustannukselle, joka heti suostui julkaisemaan kirjan sekä ruotsiksi että suomeksi. Kirjan suomeksi kääntämistä on tukenut Helsingin yliopiston oikeustieteen rahasto. Käännöksen on laatinut OTM (pian OTT) Katri Havu. Käännöstyön aikana hän on myös toiminut asiantuntevana kriitikkona ja tarjonnut paljon rakentavia huomioita ja ehdotuksia. Tästä on ollut suurta hyötyä tekstin loppuhiontaa tehtäessä. Kiitos kaikesta, Katri!

Luvut 1–2, 4 ja 6 on kirjoittanut Sandvik ja luvut 3 ja 5 Sisula-Tulokas. Työskentelyn aikana teksti irrottautui alkuperäisestä monisteesta täysin, kasvoi nopeasti ja alkoi elämään omaa, itsenäistä elämäänsä. Kirjassa on näin myös useita jaksoja, joilta puuttuu vastine opintomonisteesta. Olemme lukeneet toistemme tekstit, kommentoineet niitä ja välillä myös väitelleet niistä. Sisällöstä vastaamme yhteisesti.

Porthania 29.5.2013

Björn Sandvik – Lena Sisula-Tulokas